

“Punamultayhteistyö”

Tarve vakauttaa työmarkkinoita ja laajentaa sosiaalipoliittista ohjelmaa muokkasi loppusyksyllä 1950 mielialaa suotuisaksi maalaisliiton ja sosiaalidemokraattien yhteistyölle. Sellaista hallituskokoonpanoa oli 1930-luvun lopulla nimitetty “punamullaksi”. Sodan jälkeen käytössä oli ollut kolmen suuren puolueen (sosiaalidemokraattien, kansandemokraattien ja maalaisliiton) yhteishallitus, jota poliittisessa slangissa sanottiin “kansanrintamaksi”. Kesällä 1948 tuo yhteistyömalli päättyi, kun muodostettiin K.-A. Fagerholmin sosiaalidemokraattinen vähemmistöhallitus.

Tammikuussa 1951 toimintansa aloittaneessa Kekkonen toisessa hallituksessa maalaisliitolla ja sosiaalidemokraateilla oli kummallakin yhtä paljon ministerinsalkkuja, mutta täydentävät porvarilliset pienpuolueet tukivat lähinnä maalaisliittoa. Yhteistyön kantavana voimana olivat pääministeri Urho Kekkonen ja puolustusministeri, SDP:n puheenjohtaja Emil Skog. Korean sodan synnyttämä noususuhdanne antoi pohjaa talouden vakauttamisohjelmalle, joka kuitenkin kiihtyneen inflaation ja lukuisten lakkojen vuoksi aluksi epäonnistui.

Kesällä 1951 pidetyt eduskuntavaalit toivat kommunisteille vaalivoiton, joka koitui uhkaksi sekä maalaisliitolle että sosiaalidemokraateille. Vaalien jälkeen nimitetty Kekkonen kolmas hallitus jatkoi silti pääpiirtein entisellä kokoonpanolla, ja vakautusohjelma alkoi menestyä.

Vuoden 1952 puolivälistä talous jälleen taantui Korean suhdanteen mentyä ja inflaation jatkuttua. Palkansaajien ja maatalousyrittäjien vastakohtaisuudet voimistuivat, mutta hallitussopu kesti toistaiseksi. “Punamultayhteistyö” katkesi kesäkuussa 1953, mutta jatkui sitten eräiden välivaiheiden jälkeen suomalaisena perusratkaisuna lähivuosikymmenien ajan.

Maalaisliiton ja sosiaalidemokraattien edut olivat usein ristikkäiset tulonjako- ja palkkakysymyksissä mutta yhtyivät “hyvinvointivaltion” kehittämissuunnitelmissa ja valtionyhtiöiden perustamisessa sekä myös suurissa rakennusprojekteissa. Näistä merkittävimpiin kuului 1950-luvulla Pohjois-Suomen koskien valjastaminen energian tuotantoon. Vastarinta yhteistyötä kohtaan nousi yleensä puolueiden sisältä, jolloin syynä saattoivat olla henkilökysymykset. Sosiaalidemokraattien “asevelisiipi” arvosteli Kekkonen ja hallituksessa oloa hänen kanssaan, mutta puolueen enemmistö oli yhteistyön kannalla.

Lähteinä mm: Olavi Borg - Risto Sänkiäho, “Punamullasta politiikan perusratkaisu”, teoksessa Suomalaisten tarina 3 (1993), s. 89 - 92; Kari Hokkanen, Kekkonen maalaisliitto 1950 - 1962. Maalaisliitto-Keskustan historia 4 (2002), s. 51 - 127; Lasse Lehtinen, Aatosta jaloa ja alhaista mieltä. Urho Kekkonen ja SDP:n suhteet 1944 - 1981 (2002), s. 203 - 234; Jukka Nevakivi, “Jatkosodasta nykypäivään 1944 - 2003”, teoksessa Suomen poliittinen historia 1809 - 2003 (2004), s. 253 - 258; Tuomo Polvinen, J.K. Paasikivi. Valtiomiehen elämäntyö 5, 1948 - 1956 (2003), s. 104 - 172; Juhani Suomi, Kuningastie. Urho Kekkonen 1950 - 1956 (1990), s. 22 - 282.